

Regionalna akcija za borbu protiv kriminala i korupcije u šumarstvu

Ova brošura je izrađena u sklopu projekta Regionalna akcija za borbu protiv kriminala i korupcije u šumarstvu, a kojeg implementiraju organizacije CNVP, FEA i Green Home u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji, uz finansijsku podršku Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Norveške. Ciljevi projekta su umrežavanje aktera iz sektora šumarstva, povećanje transparentnosti, dobra uprava, razvoj kapaciteta i mehanizama za borbu protiv kriminala i korupcije, kao i izrada/usvajanje Akcionih planova za suzbijanje ilegalnih aktivnosti u šumarstvu. Brošura je namijenjena svima onima koji se žele informisati, svim zagovornicima zaštite prirodnih resursa, ljubiteljima prirode te onima koji žele naučiti razliku između planske i ilegalne sječe šuma.

JESTE LI ZNALI ZA ZNAČAJ ŠUMSKIH EKOSISTEMA?

Šumski ekosistem predstavlja jedno od najvećih prirodnih bogatstava i ima višestruk značaj za čovjeka. Šume su "pluća svijeta" i najodgovornije su za odvijanje procesa fotosinteza, kao i za proizvodnju kisika koji udišemo. Pored toga što su prečišćivač vazduha, sprečavaju i ublažavaju pojavu prirodnih nepogoda, a smatraju se i najboljim i najjeftinijim filterom pitke vode.

Šume imaju ekonomsku, ekološku i sociološku funkciju.

Ekološke funkcije obuhvataju zaštitu biodiverziteta šumskih ekosistema, zaštitu staništa, zaštitu zemljišta, zaštitu voda, ublažavanje klimatskih promjena, kao i vezivanje ugljika iz zraka.

Sociološke funkcije šuma omogućavaju odvijanje naučnih istraživanja, obrazovanja, razvoj turizma, odvijanja različitih tipova rekreacije, opuštanja i odmaranja, kao i zaštitu naseljenih područja i infrastrukture od prirodnih nepogoda te unapređuju kvalitet života stanovništva.

Ekonomске funkcije šuma omogućavaju proizvodnju i prodaju drvne mase, finansiranje obnove šuma, ostvarenje prihoda od prodaje drveta te zapošljavanje velikog broja osoba u sektoru šumarstva.

Prekomjerna i bespravna upotreba ovog prirodnog resursa će imati brojne ekološke i ekonomske posljedice.

EKOLOŠKE POSLJEDICE:	EKONOMSKE POSLJEDICE:
Pojava klizišta	Gubitak radnih mjesta
Pojava bujica	Smanjenje plata
Poplave	Prestanak proizvodnje i prodaje šumskih drvnih sortimenata
Nestanak pojedinih vrsta drveća	Podsticanje sive ekonomije
Uništavanje staništa i nestanak pitke vode	Gubitak prihoda iz planirane sječe

ŠUMARSTVO U BOSNI I HERCEGOVINI

Od ukupne površine zemlje 63% čine šuma i šumska zemljišta. Vlasničku strukturu čine 80% državne šume (vlasništvo entiteta: RS i FBiH) i 20% privatne šume.

Glavne vrste drveća su jela, smrča, bijeli i crni bor, bukva, različite vrste hrasta, a u manjem broju zastupljene su vrste plemenitih lišćara, kao što su javor, brijest, jasen, te stabla voća (trešnja, jabuka, kruška). Zaštićena prirodna područja čine oko 3% od ukupne površine zemlje. Zaštićene vrste drveća u BiH su: tisa, Pančičeva omorika, munika, planinski javor, božikovina, gola vrba, medvjeda lijeska, grozdasti ruj, gola vrba, glušak, makljen.

INSTITUCIONALNI I PRAVNI OKVIR SEKTORA ŠUMARSTVA

U BiH ne postoji jedinstvena šumarska politika niti državno ministarstvo nadležno za šume. Jedina institucija na nivou države koja se bavi koordinacijskim aktivnostima u oblasti šumarstva je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Vlasništvo i upravljanje šumama u BiH je u nadležnosti entiteta, FBiH i RS. FBiH svoje nadležnosti dalje delegira na kantone koji u okviru svojih administrativnih okvira kreiraju šumarsku politiku.

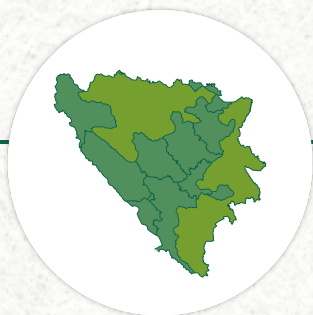
Iako na nivou FBiH postoji ministarstvo nadležno za šumarstvo, u ovom entitetu ne postoji Zakon o šumama skoro 12 godina. U BiH ne postoji jedinstvena šumarska politika niti državno ministarstvo nadležno za šume. Jedina institucija na nivou države koja se bavi koordinacijskim aktivnostima u oblasti šumarstva je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH. Vlasništvo i upravljanje šumama u BiH je u nadležnosti entiteta, FBiH i RS. FBiH svoje nadležnosti dalje delegira na kantone koji u okviru svojih administrativnih okvira kreiraju šumarsku politiku. Iako na nivou FBiH postoji ministarstvo nadležno za šumarstvo, u ovom entitetu ne postoji Zakon o šumama skoro 12 godina.

Naime, Zakon o šumama FBiH ("Službene novine FBiH", broj 20/02, 29/03 i 37/04) donesen 20. maja, 2002. godine važio je do 27. novembra, 2009. godine kada je proglašen neustavnim. Iz Saveza općina i gradova FBiH tokom 2008. i 2009. godine obratili su se Ustavnom sudu FBiH sa zahtjevom u kojem su naveli da pojedine odredbe Zakona o šumama FBiH krše prava lokalne samouprave. Glavna njihova zamjerka je bila ta što su u procesu donošenja spornog Zakona bile u potpunosti isključene iz istog.

Nakon održane javne rasprave, odnosno razmatranja zahtjeva, Ustavni sud je donio presudu koja kaže da Zakon o šumama krši prava općina na lokalnu samoupravu. Sud je također dao mogućnost Parlamentu BiH da u roku od šest mjeseci usaglasi sporne članove sa Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o principima lokalne samouprave, što nije urađeno. Vlada FBiH je u julu 2017. godine uputila u parlamentarnu proceduru Prijedlog zakona o šumama, koji još uvijek nije usvojen.

Zakoni na nivou Kantona Sarajevo, Zeničko-dobojskog i Unsko-sanskog kantona su usvojeni i primjenjuju se, dok u Hercegovačko-neretvanskom kantonu od 2009. godine nije usvojen.

MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE I EKONOMSKIH ODNOSA BOSNE I HERCEGOVINE

FEDERALNO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

KANTONALNE UPRAVE ZA ŠUMARSTVO

UNSKO-SANSKI
KANTON

ZENIČKO -
DOBOJSKI KANTON

KANTON
SARAJEVO

HERCEGOVAČKO-
NERETVANSKI
KANTON

Kantonalne uprave za šumarstvo - vrše upravne i druge stručne poslove

Korisnici šuma su šumskoprivredna društva u državnom ili većinskom državnom vlasništvu, a zajedno sa šumarskom inspekcijom prate stanje šume i obim štete, te o tome izvještavaju Kantonalne uprave.

Vlasnici šuma u privatnom vlasništvu su pravna i fizička lica, što dokazuju izvodom iz zemljišnih knjiga, a šumom u državnom vlasništvu upravljaju kantonalna preduzeća.

Vlasnici šuma	KS -JP Sarajevo šume d.o.o. Sarajevo	USK - ŠPD Unsko-sanske šume d.o.o. Bosanska Krupa	ZDK - ŠPD Zeničko-dobojske šume d.o.o. Zavidovići	HNK - JP Šume Hercegovačko- neretvanskog kantona d.o.o. Mostar; Šumarstvo Prenj d.d. Konjic; Šumarstvo Ljuta d.o.o.
	Izvještavaju o stanju šuma:	Ministarstvo Kantonalnu upravu Civilnu zaštitu Javnost	Ministarstvo Općine Javnost	Kantonalnu upravu

DUŽNOSTI KANTONALNE UPRAVE

Prikupljanje podataka	Organizuje čuvarske službe
Vođenje baze podataka o stanju i razvoju šuma	Prati ekonomsku situaciju šumarstva
Vođenje katastra šuma i šumskog zemljišta	Analizira i odobrava šumskogospodarske osnove
Priprema šumsko-razvojne planove	Izrađuje održavanje šumskih puteva
Informišu javnost o stanju šuma	

Javna preduzeća

izvještavaju Kantonalne uprave za šumarstvo o poduzetim preventivnim mjerama, kao i o izvršenim mjerama u pogledu zaštite šume.

Poznato je da su šume izložene bespravnim radnjama (ilegalna sječa i bespravno ubiranje koristi). Ovakav trend se značajno povećava i potrebno je uključiti sve službe, kao i građane, za očuvanje šuma u cilju općeg interesa. Ministarstvo angažuje inspektore, a Kantonalna uprava čuvarske službe.

DUŽNOSTI INSPEKTORA:	DUŽNOSTI ČUVARA ŠUMA:
Pregledaju šumskogospodarske i planove upravljanja šumama	Rade na sprečavanju ilegalne sječe drveta iz šume
Vode inspekcijski nadzor po službenoj dužnosti i po zahtjevu svih fizičkih i pravnih lica	Rade na čuvanju šuma i šumskih zemljišta od bespravnog zauzimanja i korištenja
Pismeno obavještavaju podnosiocе zahtjeva o utvrđenom stanju i preduzetim mjerama	Rade na čuvanju šuma od bespravnih sječa
Pregledaju izvršenja svih radova koji su predviđeni u hitnim slučajevima, u kojima bi mogla nastupiti šteta po opći interes	Sprečavaju ubiranje i sakupljanje nedrvnih proizvoda i stavljanje istih u promet
Rješenjem naređuju obustavu rada na licu mjesta	Sprečavaju bespravnu izgradnju u šumi i na šumskim zemljištima
Provode mjere za sprečavanje šteta i propisnog uspostavljanja i održavanja šumskog reda	Evidentiraju bespravno posječena stabla u propisane obrasce i obilježavaju ih
Upoznaju javnost sa utvrđenim stanjem šuma i o preduzetim mjerama na otklanjanju nedostataka	Legitimišu sva lica zatečena u vršenju prekršajnih radnji
Sarađuju sa inspekcijskim organima iz drugih oblasti, pravosudnim organima i organima policije	Podnose krivičnu prijavu, uz zapisnik, preko Kantonalne uprave

Zakonskim odredbama su propisane novčane kazne u iznosu od 200 do 1.500 KM za fizička lica, a za korisnike šuma ili druga pravna lica u rasponu od 3.000 do 10.000 KM u zavisnosti od povrede člana zakona (ilegalna sječa šume, prevoz šume ili stavljanje u promet drvo bez žigosanja, kao i sječa zaštićenih vrsta).

* Više informacija o projektu možete pronaći na watchtheforests.org.

PLANIRANE VS. ILEGALNE SJEČE

Javna preduzeća imaju obavezu da sprečavaju i suzbijaju biljne bolesti, štite šume od insekata, glodara, požara, neracionalnog korištenja šuma od strane čovjeka itd. Šumsko-uzgojne mjere se planiraju na osnovu dugoročnog dokumenta koji se zove šumsko-gospodarska osnova (ŠGO), a koja se izrađuje za period od 10 godina. Ovaj planski dokument sadrži podatke o šumsko-uzgojnim mjerama, obimu i intenzitetu planirane sječe, radove na zaštiti šume, plan upravljanja za period od 10 godina. U skladu sa ovim dokumentom utvrđuje se planirana sječa.

PLANIRANA SJEČA ŠUME

Planirana sječa predstavlja aktivnosti u vezi sa redovnim provođenjem mjera u šumskim sastojinama, s ciljem ispunjavanja odredbi šumarskih planova i programa za dato područje. Realizacija plana sječa ima značajan utjecaj na kvalitet i stanje šumskog fonda, te doprinosi stadiju maksimalne proizvodnje, stabilnosti i mogućnosti prirodne ili vještačke obnove šuma, a pozitivni efekti realizacije su dobar put ka transparentnosti u radu šumarskih preduzeća.

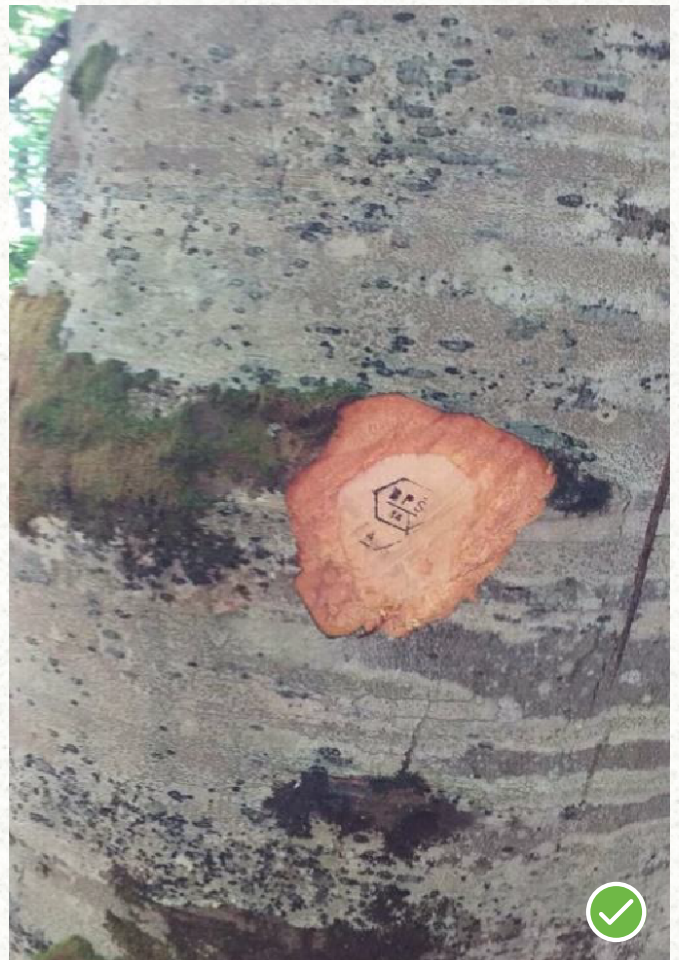
Planiranom sječom se postiže:

- Očuvanje šumskog ekosistema
- Količina drvne mase koja se na godišnjem nivou može posjeći
- Ekonomska stabilnost preduzeća
- Prihodi od proizvodnje i prodaje šumskih drvnih sortimenta
- Unapređenje održivog upravljanja šumama
- Zaštita šuma

Planirana sječa šume se vrši nakon što se stabla obilježe odgovarajućim pečatom kao što je prikazano na sljedećim fotografijama:

ILEGALNA SJEČA ŠUME

Ilegalna sječa šume predstavlja nezakonitu sječū šume, transport, proizvodnju, preradu, prodaju i kupovinu drveta s ciljem sticanja određene koristi koja nije dozvoljena Zakonskim regulativama. Ilegalne sječe koje se vrše nestručnim i neselektivnim odabirom stabala za sječū stvaraju nesagledive posljedice, što se posebno odražava na šumski ekosistem.

Posljedice ilegalnih sječa:

- Uništavanje šumskog ekosistema
- Osiromašavanje šumskog fonda
- Degradacija staništa
- Nestanak pitke vode
- Nestanak biljnog i životinjskog svijeta
- Pojava erozije
- Nemogućnost sprečavanja poplava
- Ekonomski gubici
- Gubitak radnih mjesta
- Umanjuje se kvalitet života lokalnih zajednica ovisnih o šumama

Na sljedećim fotografijama su prikazana stabla iz ilegalne sječe:

KAKO PREPOZNATI STABLO IZ ILEGALNE SJEČE?

Čuvari šuma pri otkrivanju ilegalnih sječa u državnim i privatnim šumama koriste šumarski čekić koji na jednoj strani ima pečat kvadratnog oblika. U gornjoj polovici pečata upisuje se velikim štampanim slovima skraćeni naziv kantona, a u donjoj polovici pečata kolobroj i oznaka ŠK (šumska krađa). Obilježavanje se vrši na poprečnom presjeku i na žilištu panja. Broj panja i kubikaža se obilježava u knjigu panjeva za državne i privatne šume.

Na sljedećim fotografijama su stabla iz ilegalne sječe na području KS

Više informacija o projektu možete pronaći na watchtheforests.org

Drveće - proizvodi kisik, održava tlo stabilnim, kontrolira zagađenje zraka, sporo otjecanje oborinskih voda, bori se protiv erozije tla, pravi hlad i rashlađuje. Drveće ne uzima ništa, ali daje puno toga.

Posadite ih i sačuvajte..